

ÁMOKFUTÓK

Részlet

DEÁK FERENC

Örültem, nagyon örültem, hogy nem vettem készpénznek Gáldy ugrasztását.

Ticze kékesvörös színt öltött. A düh majd szétlökte az embert. Dániel valamivel jobban tartotta magát, szerinte a szégyen csupán Ticzét illeti, hisz ő futott csőbe, ám viselje sorsát.

Ebben a kínos pillanatban lépett be Hordó:

— Az urak eszik egymást? Tőlem... — és egy vállránditással tudtunkra adta, hogy őt ez nem érdekli, a boros üveg viszont annál inkább. — Ebéd előtt? Nem árt meg? Persze, hogy nem, ha jó. A rossz, az előtte, utána egyformán megárt — morfondírozott fennhangon az öreg.

— Csak tessék, azt hiszem, nem lesz túl sok alkalmunk az úton balesetre... — toltta az öreg elé Dániel a nagy, meztelen üveget.

— Balesetre? Arra mindig van alkalmom, még ha egy árva lélek sincs az úttesten, még ha röptér szélességű műúton vezet is az ember egyes-egyedül, érti, balesetre mindig van alkalmom. Azért van az ember a kocsiban, hogy legyen alkalmom karambolra.

— Persze, ezek pusztá feltevések, persze ezek csupán hasznos hipotézisek? — kérdezte az öregtől Ticze, aki nyilván egerutat keresett Gáldy előbbi maszlagából.

— Nem, uram, ezek nem feltevések, ezek tények, ez a sors, mely előbb-utóbb elér.

— Úgy beszél róla, mintha vágyakozna utána — dörmögte Dániel.

— Nézze, az ember kerüli, menekül tőle, éveken, évtizedeken át szökik előle, aztán egy pillanatban elkezd játszani vele, kihívóan kerülgeti, lesi, hívogatja, kokettál vele, mert jobb vele megbarátkozni, mint... De különben is ez mindenkire vonatkozik. Mindenkire...

— Úgy beszél, mintha köztünk is lenne ilyen, aki valamilyen okból kifolyólag kerülgeti, hívogatja a sorsát, a végzetét.

— Hát ezt én nem mondtam, hanem ön, ön, kedves Ticze úr...

— Igen, ezt én mondtam, mert lehet, hogy rám is vonatkozik.

— Nem, én azt sem állítom. Lehet, hogy valaki másra, valaki egész másra sokkal inkább vonatkozik...

— Valaki másra? — kapta fel fejét Dániel.

— Valaki másra? — akadtam meg a nyitott kérdésen.

— Igen, valaki másra, csakhogy az a valaki más mégis erősebb lesz a végzetnél, én ismerem nagyon jól ezt az illetőt, és azt is tudom, hogy a sors hibázik vele szemben. — Hordó gyorsabban beszélt, mint gondoltuk volna, most már összevissza hebegett, megivott még egy pohárral, aztán mélyen meghajolt, és kitámolygott az ajtón.

— Ez már ivott, mielőtt hozzánk betévedt — mondta Gáldy.

— Ezt már valahol előbb leitatták — mosolygott ködösen Dániel.

— Ezt úgy küldték hozzánk egy pohárka tereferére — vicsorgott Ticze.

Mária jött be, a kis koravén asszony. Valami szárított húst meg sajtot tett az asztalra, s közben intett tekintetével, hogy kövessem.

— Maga nem kér egypár falatot? — szölt utánam Ticze gúnyosan.

— Nem, nekem elég volt a borból, kivárom az ebédet. — Hátra se néztem, csak mentem az asszony után. Megkerültük az épületet, és valami fészerbe nyitottunk be. Az asszony leült egy kereketlen cséza ülésére:

— Itt maradnak — mondta különös széles mosollyal.

— Igen? — lepődtem meg.

— Az az ember mondta, aki az urammal tárgyal.

— Miről tárgyal?

— Hülyeségekről... Azt mondja, ő nagy vadász, azt mondja, ő már gyerekkorában lőtt EGYET ÉS MAST.

— Hogyan?

— Így mondta: EGYET ÉS MAST.

Nevetnem kellett. Szekula valószínűleg már részeg. Lehet, hogy már állni se tud a lábán.

— És mit mondott még?

— Hogy legjobb lesz maradni, mert itt a fegyverek közt biztonságban van.

— Ezt mondta a férjének?

— Igen, azt mondta, hogy a fegyver társaságában mindig biztonságban van. Azt mondja, hogy legjobban szeretne itt maradni, és sehova nem utazni tovább. A férjem, az a medve, meg szinte szerelmes az úrba, egyre marasztalja, már megittak néhány liter bort.

— A sofőr velük volt?

— Igen. Valami kellemetlen dolgot mondott, mert az az úr leszidta, aztán meg beleöntött két liter bort, hogy ne tudjon fecsegni.

— Miről beszélt a sofőr?

— Azt nem hallottam, kimentem valamiért.

Hallgattunk.

— Mindjárt menni kell borért. Megitták.

— Én nem megyek... — mondtam határozottan.

— Haragszik?

— Nem. Egyszerűen nem megyek.

— Nem esett jól...

— Nem arról van szó.

— De igen.

— Rendben van, megyek, de nem hempergünk...
— Az ág még mindig ott van...
— Milyen ágról beszél?
— Az ág, mely helyettesíti az őszi szeleket.
— Mondtam, hogy nem hempergünk.
— Ha nem gondolja meg... ha nem vonja vissza szavát, nagyon megjárja.
— Fenyegetőzzön csak!
— Ha nem gondolja meg, pórul jár.
— Miért ragaszkodik hozzá...
— Mert ki tudja, mikor jön megint valaki...
— Van férje!
— A férjemnek nem kellek, csak néha...
— Miért nem szokik el, ez a magány előbb-utóbb úgyis megsemmisíti.

— Igen: meg fog ölni, de én nem tudok innen elszökni, egyszerűen nem tudok...

És csendesen sírni kezdett a kis koravén asszonyka, siratta önmagát egy-két percig, aztán felállt, és indult a farakás felé:

— Segítsen fát vinni.

Nagy nyalábbal vittünk mind a ketten, s a konyhában a tűzhely mellé zúdítottuk.

— Mi az isten van ott? — ugrott ki a szobából Bodnár, az erdőőr.

— Fát hoztunk — mondta az asszony —, most meg borért megyünk, mert elfogyott.

— Csak le ne engedd az urat, míg ki nem szellőzik a pince, mert ott talál maradni... Jobb, ha te mégy le, érted úgyse kár... — és nagyot nevetett, aztán visszafordult, sietett Szekula Pál kiváló társaságába.

A nap lemenőben volt. A ritka lombú akácok közt vörhenyes fény állt meg egy félórára, hogy később kékesbe forduljon, mint az alvadt vér.

— No látja, ilyen ember ő, neki én semmit se számítok, semmit az égvilágon. Ha egy szép nap megöl a magány, elás valahol a közelben, és kerít valahonnan egy másik asszonyt, hogy mosson és főzön rá. Néha azt hiszem, hogy ő tudja azt is, hogy csalom. Ha rajtakapna, mégis megölné, mert úgy állik. Igen, valószínűleg megölné, mert ő olyan ember, aki az ilyesmit másként nem tudná elintézni. És az is biztos, hogy egy nap tetten ér, és én mégse félek. Most sem magamat féltém, hanem... — Rám nézett a hűséges nőstény aggódó tekintetével. A hűségnek itt egyszerű indítékai voltak: a him utáni olthatatlan vágy.

— Hogy került ide, szerencsétlen asszony? — Már az erdőben botorkáltunk, s a zománcos vedreket hangosan végigsimította valami csenevész vadhajítás. Az asszonyka úgy tett, mintha nem is hallaná szavaimat, csak ment előreszegzett tekintettel, és nem törődött még azzal sem, ha néha lemaradtam pár lépésnyire.

Amikor megérkeztük a pincéhez, felnyitotta a kis ajtócskát, és felém fordult:

— Mindent eltűrök magától, még azt is, hogy utáljon azért, amit követelek, de azt nem akarom, hogy szánmaskodjon velem!

— Ígérem, hogy nem fogom sajnálni... — mondtam csendben. Közelebb jött hozzám.

— Bármi is történjék velem...

— Ígérem.

— Tudom, hogy visszataszító, de így van, maga is érzi, és nincs sok időnk, sem türelmem...

— Értem. Már ahogy értem...

— Ha nem kíván, gondoljon valaki másra. Azt se bánom, ha annak a nevéen szólít.

— Azt hiszem, nehezen fog menni.

— Akkor gondoljon az erdőben barangoló vadakra, azoknál nincs szerelem, csak az ösztön. Azt hiszem, így nevezik: ösztön.

— Igen. Felette érdekes példa.

— Nem annyira érdekes, mint amennyire igaz.

— Biztos látott már nemes vadat párosulni.

— Láttam bőven.

— A nemes vad, azt mondják, szerelmi játékkal előzi meg az aktust...

— Csupán enyelgés, és a nemiség előzetes kimutatását szolgálja. Csak az ember szerelmeskedik...

— Igen, méghozzá meghatározott etikai és esztétikai normák keretében... Etikà és esztétika!!!

— Tehát sehogyan sem sikerül étvágyát magamra irányítani.

Egészen belémitta magát, ahogy megölelt. Lábai remegtek. Lassan lerogytunk a homokba. Úgy éreztem, hogy az asszony átváltozik homokká, úgy éreztem, hogy míg mellét tartom, ujjaim közt kiömlik a kis homokbucka, keze, arca, csípője mind meddő homok volt. Néha-néha teljesen eltűnt, nem létezett, hangja se volt, csak az éjszaka meg a forró homok...

Később visszafelé menet megkértem, hogy az éjjel, ha valóban maradunk, hagyjon nyugton, mert fáradt vagyok. Az asszonyka nem szólt egy szót sem, s nekem nyugtáznom kellett, hogy nincs mentés: ez vagy megöl, vagy felfal, elemészt.

Kiabálást, oivakodást hallottunk az erdészház felől. A vadászterem nyitott ajtaján, ablakán ömlött ki az erdő csendjébe a zagyva rep-lika.

— Valami történik — mondta az asszony.

— Talán verik egymást, vagy késre mentek, olyan mindegy.

Hálás voltam ennek a kis árnyék asszonynak, mert kivont útitársaim fülledt, robbanékony légköréből.

— Maga nem nagyon szereti őket?

— Nem — mondtam halkán.

— Akkor miért nem megy be a szobába, ahol a férjem és az az úr üldögél?

— Kényelmetlen. Ott sem érezném jól magam. Mondanék valamit, ha nem érti félre.

— Nos?

— Eltekintve attól, ami közöttünk lejátszódott, most mégis leginkább magával szeretnék maradni.

Az asszony letette a vedret, aztán az én kezemből is kivette a borral telt edényt, és már az ablakon kiszűrődő fényben erősen magához ölelt. Úgy, mint anya a gyermekét:

— Tehát mégiscsak hasonlítok valakire...

— Igen — mondtam —, nagyon, de sajna e falka, az én fajtám falkája visszaparancsol, ezért mégiscsak bemegyek a civakodókhoz.

Amikor beléptem a vadászterembe, már csend volt. Dániel az asztalon állt egy széken, és a mennyezetet szemlélte egész közelről. Jobbjában egy zsebkes, a bal kezében pedig a tántorgó cilinderű petróleumlámpa.

— Ez nem szű, ezek sörétek, ezeket a lyukakat sörétek lyukasztották, mondtam én, hogy ez nem szüette gerenda, sejtettem én ezt, értik-e uraim, tudtam biztosan, hogy ez lövések nyoma...

Ticze izzadó homlokát törölgette:

— Akkor kérnék azokból a sörétekből, kaparjon ki legalább egyet. Dániel ügyetlenül piszkálgatta a mennyezetet, farigcsálta a gerendát, aztán egyszer csak diadalmasan felkiáltott.

— Itt van, megvan! Tessék csak fogni!

Apró, torz fémdarab hullott Gáldy tenyerébe.

— Ez nem sörét — ordított fel Ticze, és az öklét rázta.

— De igen, az sörét — visongott a magasban Dániel, és gyöngyház nyelvű zsebkésével egyre bökdöste a mennyezetet.

— Ez egy ólomdarab, egy kis ólomlap, nem sörét — ordította Ticze a magasba, és közben kikapta Gáldy tenyeréből a corpus delictit, és dühösen földhöz vágta. Úgy táncolt rajta, mintha nem egy parányi kis tárgy, hanem legalábbis egy féltonnás ólomtömb lenne. Akkor Dániel leadta Gáldynak a lámpást, s úgy guggolva, vörösre izzott arccal bömbölt le a táncoló Ticzére:

— Ha megengedi, felkeressük a háziasszonyt, és elkérjük tőle a fácánokból kioperált söréteket, biztos vagyok benne, hogy nagy részük eltorzul még abban a puha testben is, erről a gerendáról meg ne is beszéljünk. Itt mingen sörét szétlapul, mint a palacsinta.

— Tény az, hogy ezt a házat is kikezdte valami — kiabált Gáldy, és grimaszolva utánozta a vitatkozók mozdulatait.

— Hallgasson, Gáldy!

— Fogja be a száját, Gáldy! — fordultak ellene a vitatkozók.

— Dögöljön meg, Gáldy! — sipítozott önmagára a gyermekarcú útitárs, közben menteni próbálta egyetlen megmaradt uborkáját a székről lelépő Dániel talpa alól, s a kis, vékony kéz is ott maradt a hatalmas cipőtalp alatt.

A leírhatatlan fájdalom egy hörgést lökött, préselt ki a fiatalember torkán. A kevés horzsolást borral mostam le neki, de a gyermekarcú Gáldy három ujja nem hallgatott az agyból jövő parancsokra, csak rángott ügyetlenül, határozatlanul...

— Ez alighanem eltört... — mondtam neki, de a szoba másik felébe vonult Ticze és Dániel is meghallotta.

— Egye meg a fene, az utolsó uborkámat taposta össze! — kiabált Gáldy, és tekintetéből ítélve, mely minduntalan az asztalra tévedt, valóban az uborkát sajnálta jobban.

— Mit mond, eltört? — kérdezte Dániel, és közelebb jött.

— Azt hiszem, eltört — mondtam, és újból lelocsoltam a lassan duzzadó kezét borral.

— A fenébe is, ne öntsön rám annyit, ezt azért hozták, hogy megigyuk — kapta el Gáldy a poharat a kezemből sérült ujjaival, ez azonban határozottan nagy fájdalmat okozhatott neki, mert újból felnyögött, a pohár meg az én utána nyúló kezembe hullott.

— Valóban nem láttam... — dűnnyögte Dániel, és még egy lépést tett felénk.

— Semmi baj, apróság az egész, az a fontos, hogy ezt a házat mégis kikezdte valami! Kikezdték a vadászok, az emberek! Ha ön maradna itt, Dániel, egy hét alatt szétfaragná aranyos kis zsebkésével az egész épületet.

— Meg van áldva ez a világ mindenféle fajta rovarral — mosolygott rá a tehetetlenül ide-oda topogó Dánielre Ticze, a göndör hajú útitárs.

— Hogy érti ezt?! — horkant fel Dániel veszedelmesen elfúló hangon.

— Kérdezze meg Gáldytól, az ő fejében is akad néhány bogárka. Ticze végtelenül boldog volt, hogy a délutáni vereséget végre megtorolhatta. A gyermekarcú csak ide-oda szédelgett, dédelgette kezét, és úgy tett, mintha nem is hallaná az álcázatlan sértést.

Hordó nagyon rosszkor toppant be. Mindenkinnek volt valami levezetni való sérelme.

— Maradunk! — mondta lemondóan, és leült a pad végére.

— Tehát a balesetet elhalasztották. Igazán nagylelkű főnöke van magának, bácsikám — mondta Dániel, és odahúzódott az öreg mellé.

— Hogy nagylelkű? Nem mondhatnám, az egy disznó. Évek óta, sőt... uraim, évtizedek óta kocsiztatom, ismerem, mint a tenyereimet, ismerem, uraim, minden sötét és világos zugát múltjának. Tudom én azt is, hogy miért szereti, ha támadják, ha utálják, ha megvetik. Tudok én mindent róla, de most már ő az én szememben csak egy ocsmány disznó, nem más, higgyék el nekem...

Halálos csend lett a teremben.

Hordó elővonta fekete szegélyű zsebkendőjét, és törölgetni kezdte vele könnyeit. Az öreg alaposan felöntött a garatra, mert lassan ráborult az asztalra, és teljesen elernyed. A szövegtelen gyászjelentés, a fekete szegélyű zsebkendő ott lógott a nagy fekete-barna ujjai között. Hordó, bár szaggatottan lélegzett, úgy hatott, mint egy halott, akiből az élet társalgás közben röppent el. Ticze összecsiúsított szájjal állt a sarokban, és nem mozdult. Arcvonásából ítélve, minden erejét összeszedte, hogy józanul gondolkodjon, hogy józanul ítélje meg a helyzetet.

Dániel az ajtóhoz tántorgott, és kilesett az éjszakába.

Gáldy sérült jobb kezét körülményesen nadrágzsebébe süllyesztett, baljával meg a boros poharat tologatta.

Leültem az öreg mellé:

— Tehát mégiscsak gazember — sóhajtottam fel egy csepp meglepéssel.

— Mily boldogság egy magadnál elvetemültebb gonosztevőre akadni — toldotta meg Gáldy.

Eszembe jutott első találkozásunk a Raj szalonjában, eszembe jutott Dániel, a kövér, elveszett hánykolódása, egyetlen barátságos szó, vagy ismerős illat meghozta volna önbizalmát, de kénytelen volt az elveszettségében felmagasztosulni, hogy a beszámíthatók között maradjon. Eszembe jutott Ticze alvó arca, Gáldy flegma arckifejezése, ezeket akkor még nem jellemezte semmi. Imaginárius egyének voltak, és maradtak annak ellenére, hogy láttam őket, és jelenlétemről véleményüket nyilvánították. A baj azonban most abban rejlett, hogy még ebben a pillanatban se láttam őket, még most sem sikerült őket közönségességükből, színtelenségükből valami erős, megdönthetetlen érvvel, jellemvonással kiemelni. Csak azt tudtam, hogy itt vannak, beszélnek, házsártoskodnak, és az is biztos, hogy egyikőjükkel sem tudok valami komolyabb kapcsolatot teremteni.

Az is különös, hogy egyikőjük foglalkozását sem ismerem, egyikőjük szociális hovatartozásával sem vagyok tisztában, csupán Dánielről feltételezem, hogy parasztivadék.

Amikor végre sommáztam észrevételeimet, egyszerre tisztában lettem azzal is, hogy ez az út nagyon veszélyes lehet számomra. Attól kezdtem félni, hogy Izabella önzetlen szorgoskodása felépülésem körül az elkövetkező húsz nap alatt kárba vész. Nem juthatok sem emberközelbe, sem ... s lassan kialszom, mint a lidércfény. A menekülés kíméletlen harcban villant felém. Az ok nélkül mindent letipró, felperzselő, megsemmisítő harcban.

*

Eszmefuttatásom valamivel később igen kedvezőtlen fényben tűnt fel. Amikor Ticze és Szekula között fellobbant a fenyegető tűz, akkor is a harc mellett voltam, akkor is a céltudatos harcért lelkesedtem, sőt magamban azt is eltökéltem, hogy Ticzét végig támogatni fogom.

Most éjszaka volt. Fülledt erdei éjszaka. Mégsem tudtam megérteni, hogyan csatlakozhattam olyan ügyhöz, ahol senki sem kérte segítségemet. Utálatos poltron szellem — állapítottam meg, és tíz óra tájt a feltálatl fejedelmi vacsora-ebéd fogyasztása közben teljesen elvesztem gondolataimban. Szolgalelkűség, fokoztam tovább, és a facánpecsenyénél sikerült teljesen elhítenni magammal...

És mi is az tulajdonképpen, ami engem érdekel útítársaim személyiségét illetően? Ha tudatosan elemzem őket, bizonyosan sikerül is megtudnom valamit róluk. Most egyszerre megrettentem hanyagságomon, éreztem, hogy ismereteim híján csak a vakmerőség menthet meg a teljes elkallódástól. De meg: mit vártam egy nyári naptól? Azt-e, hogy a nem egészen tizenkét óra alatt mindent megismerek, mindent megoldok?

Felgyógyulásom óta legnagyobb fogyatékoságaim közé emelkedett az állandó rendszerkeresés. Nem tudtam egy percig szabadon, felszabadultan élni, mindent felmértem, mindenben a nem létező szerkezetet, konstrukciót lestem, s az egész feszültség a betegség felújulásától való rettegésből eredt. A vacsora utáni intenzív borozgatás meg is tette a hatását: éjfél tájt elaludtam a padon, s csak jó másfél óra múlva cipelt fel a padlásszobába az asszonyka, de meg kellett nyugodnia, hogy belőlem több haszna nem lesz. Álmomban,

amit még a benult agy megengedhetett magának: Izabellával a város környéki hegyekben barangoltunk, s bár volt is valami folytonosság a torzképek sorozatában, teljesen elvesztem, irányt veszítve tapostam a hol köves, hol sáros utat. A távolságok, dimenziók egyszerre veszték el, megszakadt kölcsönviszonyuk, elveszett logikus arányuk, egy síkba tömörült az egész hatalmas táj, de volt olyan pillanat, amikor a fák, a bokrok, a kövek oly hatalmas méreteket öltöttek, hogy a legkisebb kavicsos is csak nagy nehezen jutottunk át. Szenvedés volt minden lépés, de Izabella nem hagyott magamra, csak néha tűnt fel, hogy arca rohamosan öregszik, hogy szeme körül a szarkalábak elmélyülnek, hogy különben vékony dereka elnehezül, ijesztően megvastagszik. S amikor kora reggel kimerülten felébredtem, Izabella ott feküdt mellettem úgy, ahogy álmodtam, vastagon, megöregedett arccal.

A kis háziasszony valószínűleg sokáig virrasztott mellettem, és mindent megpróbált, hogy az eszmélet legkisebb szikráját kipattantsa belőlem a maga gyűlékony testére. Nem tudom, de azt hiszem, a meddő próbálkozások fáradalma segítette álomba.

A nyitott ablakon beáramló, hetek óta áhított kora reggeli hűvöség juttatta ácsorgó, ásító tudatomba azt a megmagyarázhatatlan tény, hogy rajtam is csak a kellemes borzongás az egyetlen mez.

Felöltöztem, és a keskeny grádicsos leereszkedtem a tornácra.

Csend volt.

Az ajtók minden irányban tárva-nyitva... Az erdész lakása irányából mély horkolás gurult ki a kora reggeli csendbe, akár egy-egy jól meglődített tekegolyó a rossz deszkapályán.

Besétáltam a nyitott ajtón. Szekula egy román népi szöveggel leterített ágyon feküdt, szerelmesen ölelte magához az erdész egyik Remington puskáját, Bodnár a padlón horkolt hasra fekve.

Erről a képről tiszta fejjel valószínűleg több említésre méltó részletet is megjegyezhettem volna.

Dániel és Gáldy a vadászterem padlóján feküdt, Ticze meg Hordó a vén Ford rossz ülésein aludt nagy komótosan.

Néhányszor körüljártam a házat, elballagtam a pince irányába, a hűvös reggeli levegő valahogy mégiscsak lelket rázott belém. No meg a tökéletes csend is hozzájárult, hogy a napkeltével étvágyam is egyszerre megjelent. Hiába igyekeztem távol tartani magam az étkezés gondolatától, egyre kínosabb rohammal támadt rám...

Kénytelen voltam visszatérni az erdészlakba és harapnivaló után nézni. A fácánoknak híre-hamva sem volt, nem maradt egy darabka pecsenye sem. Csupán néhány uborka virrasztott az asztalon, azt is mind megkezdte valami telhetetlen száj. Persze: Gáldy...

Az éléskamra felkutatása volt az egyetlen eredményt ígérő lehetőség. Ahogy kiléptem a vadászteremből, ott állt a grádics hegyében Mária.

— Miért szökött el?

— Éhes vagyok, megöl az éhség.

Duzzogva gombolkozott be és ereszkedett le a padlásszobából.

— Mint a sáskák, mindent felélnek, talán ez az egyetlen céljuk, minden ezzel kezdődik és ezzel végződik...

Kiadós reggelivel kedveskedett, hisz nem is az ételt sajnálta ő tőlem, hanem az időt, amit evésre és nem rája pazarolok.

— Ki tudja, meddig alszanak — mondtam, amikor felálltam az asztaltól.

— A férjem legalább délig, de két nap csak a saját baja foglalkoztatja majd, nagyon jól ismerem. Ilyenkor szinte haldoklik...

— Azt hiszem, legjobb lenne egyet sétálni, szeretnék beszélni veled, Mária.

Először tegeztem le, és ez, úgy látszik, nagyon jól esett az asszonykának, mert kapva kapott az ajánlatomon.

Egészen felvidult útközben, és csodálatos dolgokról beszélt. Ez még inkább megerősített elhatározásomban, hogy kiléte felől érdeklődöm. Nagyon könnyű volt vele társalogni. Már az első szavak után észrevettem, hogy modora nem egyezik ezzel a környezettel, amelyben találtam. Dondolatmenete igen merész és határozott, beszéde egyszerűségében is választékos. A középintelligenciához lehetne sorolni a legkevesebb kockázattal, de a már elmondott és a számomra érthetetlen extremitása zavarba hozott.

Messze benn jártunk az erdőben, amikor végre alkalmas pillanatot találtam kíváncsiságom kielégítésére:

— Mióta vagy férjnél, Mária?

— Kilenc éve.

— A férjed jóval idősebb nálad.

— Húsz évvel.

— Ennyire nem számítottam. Tragikus korkülönbség.

— A felfogásokban rejlik az igazi tragédia. Ötvenéves fejjel még a halál is sokkal természetesebb jelenség, mint huszonkilenc éves korodban. Mellette úgy érzem magam, mintha nem is léteznék. Mintha valaki csak kitalált volna engem, és kedvtelésből továbbgondolja életemet. Ez a baj, hogy hónapokig csak *gondolat* vagyok, melyet testbe kényszerítettek, hogy könnyebb legyen velem bánni.

— Veszélyes elvonatkoztatás ez, Mária, hisz a tegnapi eseteink erősen megcáfolják, amit mondasz.

— Amikor egy zárdista felett megnyílik a mennyezet, előbb azt gondolja, hogy az istenhez nyílt meg az út, végül is kénytelen menekülni a földre zúduló faltörmeléktől, mert élni kell, még akkor is, ha tisztában vagy vele, hogy a fejed felett dolgozó háború nem nagyon bőkezű az ilyesmivel. A hősök ideje a magamfajta zárdistának a megadás, az alárendeltség kora lett. Azt hittem: az életem ér annyit, hogy valamelyik hős megmentse, és hogy erre tényleg sor került, a történelem a ludas. Így lettem Bodnár törzsörmeister felesége. Így szökött velem el az erdőbe, amikor leszerelt, így untuk meg egymást visszavonhatatlanul. Én álmaimba vonultam, s hogy ki ne szikkadjon ez a csodálatos vidék, ritka vendégeim által gondoskodom róla. Ehhez a két egymást követő „intimitáshoz” egy háromhónapos heves udvarlás tartozik, gyönyörű fordulatokkal és rengeteg mellékszereplővel. Persze, maga erről mit sem tud, hisz magának alig volt köze az egészséghez, legfeljebb hogy statisztált a történet *csattanójáért*. Látja, ez az én válaszom a természet, a sors minden kegyetlen rugására. Remélem, nem fogjuk ezt a témát tovább feszegetni, ugyanis a történet még egy aktust látott elő, hogy

utána mint haragosok váljunk el mindörökre. A sértéseket nem kell fennhangon elmondania arra már valóban nem lesz szükség.

Amulva hallgattam az asszonykát, és sehogy sem hagyott békén az a mondata: *mintha nem is léteznék, mintha valaki csak kitalált volna engem...*

Ez a mondat veszélyesen emlékeztetett az én helyzetemre, de nem mertem közelebb férközni a lényegéhez, csak parázsló felületén futkostam a sejtés gyermektalpaival.

— Utálatos szaga van az akácnak, kesernyés, dohos szaga, az akác az egyetlen fafajta, melyben egy szemernyi báj, egy szemernyi lélek nincs, az akácot nem lehet semmilyen más élőlényhez hasonlítani, legkevésbé az emberhez. Hogy tűröd lelketlen társaságát? Még virágzása is hiányolja az ünnepi színpompát. Ez az erdő az átok erdeje, még a benne megtelepült vadak száma is elenyésző, megborzong a hátam a gondolattól, hogy itt emberek élnek. Hallgass meg, Mária, hagyd itt, hagyd el ezt a kegyetlen vidéket, itt az alkalom, itt van a nagyszerű alkalom, gyere velünk. Vagy ha visszafelé jövünk húsz nap múlva, gyere, hagyd itt ezt az embert, és neked ez a magány nem kell, te enélkül is emberré válhatsz még.

Nem tudom, mi ütött belém, de valóban őszintén kívántam, hogy az asszony elhagyja ezt az erdőt. Talán titkon irtóztam a továbbutazás gondolatától, talán az egyetlen szövetségest épp benne láttam, vagy a homokrengetegből fölsejlő primitív környezetet akartam vele a számomra kényelmesebbé tenni. Nem tudom. Az asszony azonban mosolyogva ingatta fejét:

— Gyermekkoromban hatalmas búzatengerben barangoltam, nyaranként kerestem valamit. Fürjtojásokat találtam, menekülni még nem tudó kisnyulakat, labdává ránduló sünt, hajamba ugró szöcskét, béreslegények, szolgálólányok nászának véletlen nyoszolyáját... Kerestem valamit: dúvadak irtását, villámok kormos lányomját, szökött méhcsalád rejtett betyárféskét, valamit kerestem, többet, mint amit az én szentíráshoz szoktatott agyam akkor elképzelni tudott. A vakációk teltek, elvitték őket az augusztusi forgószeklek, a lórinces dínyye, a magát ijesztő madárijesztő, ezt azonban sohasem tudtam elképzelni, erről még álmodni is képtelenség volt, hát el kell fogadnom úgy, ahogy van. Az, amitől az ember borzong, egy másik esetben egész tűrhető lehet, ha el tudjuk magunkkal hitetni, hogy áldatlan helyzetünk valami felsőbbrendű elvet szolgál. Nekem még meg sem kellett erőltetnem a fantáziámat, hogy egy ilyen elvet megteremtsek, már megvolt. *Ez az itt.* Tehát amit mindenáron kerestem, s ha silánynak tűnik, ez csupán azért van, mert tudatlanságom, ismereteim egyoldalúsága nem ér fel a helyzet különlegességéből eredő értékekig. A zárdista lány ennyi erővel lehetett volna tisztos nővér is, apáca. A sors keresése, nem pedig megteremtése az, ami számomra gyermekkorom óta kizárta a választás lehetőségét. Az adott helyzet módosítása az, amiben segített nekem, maga kedves idegen.

Szédültem. Most már láttam, tisztán láttam, mily gyermekes unszólással próbáltam bevenni ezt a várat, melyet az asszony gyöngégeinek legkeményebb ötvözetéből épített fel. Ahogy visszafelé balagtunk, nem tudtam, mit mondjak róla, erről a koravén asszonyról.

Ördögi mosolya, melyet beszéde zászlóként visz, a mozdulataiból és egész lényéből áradó szomorúság sehogy sem fér össze falánkságával.

Ez volt hát igazi küldetésem: eljátszani egy melodráma legprűdebb jelenetét, akár egy műlovar, amikor a főszereplő helyett a lóról a mélybe zuhant, hogy onnan a sztár élje túl a sorsát.

Mária homlokán verejték gyöngyözött, hiába buktunk a gondolatok borzongató hullámai közé, a nap kérlelhetetlenül gyűjtogatta körülöttünk a világot.

Már rég visszafelé ballagtunk, többé nem volt mondanivalónk. Az asszonyka félig lehunyt szemmel lépegetett mellettem. Részéről ebben a pillanatban nem is vártam többet.

*

— Remélem, még ebéd előtt útnak indulnak — mondta ridegen.

— Igen, még ebéd előtt, ha nem halt meg időközben a kocsizezetőnk.

— Azok általában útközben patkolnak el.

— Nálam jobban senki sem kívánja őt élve találni.

— Egyelőre ez a legjobb megoldás: távozni!

— Hogy érted ezt, Mária?

— Biztosan akad majd olyan pillanata, amikor a távozás lehetősége ki lesz zárva, de ne felejtse el, hogy akkor viszont a *maradást* kell favorizálni önmaga előtt, hogy változatlanul a helyzet magaslatán legyen.

— Ne haragudj, de ez a te elved, és én ezt képtelen lennék vérmérsékletemnél fogva huzamosabban gyakorolni. Én egyszerűen nem vagyok ilyen alkatú.

— Az utolsó pillanatban azonban mégis eszébe fog jutni, amit mondtam. Én maradok erdőben, az én megvetett, átkozott akác-erdőben, annak ellenére, hogy az én vállamra nem szállnak fel a fácánok, annak ellenére, hogy maga egy másik és biztonságosabb világot akart nekem ajándékozni. De felejtse el, hogy az egyetlen bizonyosság tulajdonképpen az emberben lakozik, s amikor végül egy pillanatban megnyilatkozik, az emberből annyi marad, amennyit egy-két méteres árokba dobnak és elföldelnek.

Mária erről a morbid dologról is oly könnyedén, oly közömbösen beszélt, mintha a fácánpácolásról tartana rövid értekezést. Nem akartam feszegetni ezt a kérdést, egyrészt azért, mert már az erdőszlak közelében jártunk, másrészt mert félttem az egyszerű intelmek mögül előszüremlő jóslástól. Sohasem szerettem ezt a témát, örökké menekültem a halál megfogalmazásának gondolatától, meg a közhelyek és a sejtelmesség közös rítusától.

A távozás lehetősége most úgy hatott rám, mint egy megváltó csoda, és ezt Mária észre is vette, s átani mosollyal az arcán jegyezte meg:

— Mindig mulatságos kép az, amikor a *siető*, a *menekülő* gondolataiban messze előre fut, közben az ideges kereső kéz semmit se talál, az ember pusztá testén kívül, semmit se visz magával, *mindent itt felejt*.

— Azt hiszem, a gondolat a legfontosabb, a legnagyobb érték e pillanatban, s ha már az messze elfutott innen, a testen kívül akár semmi más ne kövesse, a menekülés sikeres!

Az öreg Ford körül már mindnyájan összegyűltek, csupán Szekula Pál hiányzott.

— Lehet, hogy nem óhajt velünk jönni — duruzsolta Dániel, és egyre Gáldy megdagadt kezét nézte.

— Nélküle nem megyünk! — vágta ki Ticze.

— Lehet, hogy reggelizik. — Gáldy egy pillanatra elhallgatott, aztán élénken érdeklődött a háziasszonytól, mi lett a sorsa a fácánok májának, és hogy mennyire finom és értékes a fácánok ehető belső része.

Hordó arca ijesztően gyötört volt. A gyászkeretes zsebkendő sűrűn előkerült, és felitta a megnyúlt homlokról a gyöngyöző verejtéket. Ahogy ácsorogtunk az egyre forrósuló udvaron, az öreg kocsivezető félrevont:

— Mondja, miféle marhaságokat meséltem én az éjjel? Ticze megemlített valamit, és rám parancsolt, hogy egyelőre hallgassak az esti esetről. Hát mi történt az este, ezt szeretném én tudni, mert így meg lehet örülni...

Az öreg valóban nem emlékezhetett semmire, és végtelenül kétségbe volt esve. Már előbb megfogadtam, hogy a Ticze és Szekula ügyébe nem fogok beleavatkozni, ezért hát azzal húztam ki magam, hogy én nem voltam jelen, amikor ő állítólag mondott valamit.

— Félek, hogy baj lesz a dologból, ha Szekuláról valamit beszéltem, akkor oda a fejem. Mert nagyon gyanús ember ez a Ticze, igaz, hogy a többiek se valami szentek, de ez a Ticze... hogy mondjam, ez a Ticze nagy bajt fog okozni nekünk az úton. Alig várom, hogy kimenjünk abba az átkozott faluba. Aztán teljes gázzal visszafelé!

— Valakinek külön élvezetet jelent mások problémáinak felkutatása és megoldása, de ismétlem, hogy én az égvilágon semmit sem tudok az estéli esetről, amikor ön állítólag beszélt, én nem voltam jelen, de ha bizalmával ki akar tüntetni, tegye azt a saját megkönynyebbülésére, ami pedig Ticzét és Szekulát illeti, szeretnék tőlük minél távolabb maradni.

Ebben a pillanatban megjelent a tornácon Szekula. Magatartásáról nem lehetett megállapítani, hogy az éjjel alaposan a pohár fenekére nézett. Ahogy a lépcsőn lefelé ballagott, megütközve láttuk, hogy jobb kezében puskát hoz. Az ajtóban falfehéren Bodnár jelent meg, és elcsukló hangon utánaszólt a felénk tartó Szekulának:

— Nagyon kérem, ügyeljen rá... a fegyverlopás halálos bűn itt erre felé... azért mondom, hogy visszafelé jövet ne felejtse elho...

A hőség újra elfoglalta tegnapi birodalmát a kocsiban, s utálkozva néztünk egymásra: előttünk volt a kép, hogyan fogunk egymáshoz ragadni, egymásba izzadni, egymásba savanyodni ebben a naftaszagú dobozban.

— Kedves útitársaimat megnyugtatom: az anyagiak miatt ne legyen gondjuk, én elintézttem. Indulhatunk.

Lassan dűnnyögue bekászálódttunk a kocsiba. Szekula körüljárta az izzó járművet, aztán visszanézett a ház felé, hogy búcsút intsen,

de távozásunkra úgy látszik senki se volt kíváncsi. Mária a maga nyomós oka miatt, Bodnár pedig mert „haldoklott”...

A motor suhogva indult, a gép megrázta az öreg „tűzhelyet”, s lassan, óvatosan kikanyarodtunk az udvarból, mint valami megszegyennült bajnokok. Gondolataink messze előre futottak a forró homokon, izzadó testeink pedig örjítő lassúsággal haladtak a hatalmas síkságon, az átkozott, szikár akácerdőben.

Amikor kijutottunk a suhari útra, Ticze boldogan felsóhajtott.

Gáldy panaszosan szűkölt, ha szétgázolt kezével valamit megfogni próbált. A gyermekarcú útitárs jobb keze megkékült, és csúnyán megdagadt az éj folyamán.

Dániel az ajkát rágta, és minduntalan odasandított Gáldy sebesülésére.

Ebben a pillanatban egy vaddisznócsapat futott át az úton a kocsitól úgy száz méternyire.

— Bele kell lőni — szisszent fel Szekula, és az irattáskája után nyúlt. Néhány töltényt vett elő. Nézegette egy pillanatig őket, aztán rátöltötte mind a két csövet. Kihajolt a nyitott ablakon, és célzott. Amikor azonban mutatóujja megfeszült a ravaszon, Hordó hirtelen lefékezett, s a két lövés a jobb első kereket érte. Az időközben felfokozódott rohanás, száguldás döcögve lelassult, sántítva megállt, s ahogy a fék rászorul a kerékagyra, mintha torkunkon kötél szorult volna össze, hurok... mindnyájan éreztük, hogy egymás elöl szívjuk el a levegőt, s hogy mielőbb fel kell falnunk egymást...

Szekula kölcsön kért puskájának csövéből a füst lustán, szenvtelenül folyt ki.

Így valahogy távozik az ember lelke is... ha létezik.